

Goed hier zo naar te kunnen kijken nu maandag KDV/basisscholen heropenen.

5.1.2e : ik denk dat jouw conclusie het nog goed benadrukt
 - Doel zoveel mogelijk kinderen waarbij dat gewenst is kunnen testen.
 Diagnostisch willen we meest mogelijke sensitiviteit behalen, volgorde: naso- + orofarynx → midturbinate + orofarynx → nasofarynx → midturbinate → speeksel.
 Speeksel dus in die zin alternatief.
 Daarbij geven zowel GGD Groningen als GGD Rotterdam-Rijnmond aan dat in de praktijk afnemen naso-/orofarynxuitstrijk met goede communicatie kan lukken en blijken kinderen ook speekselafname, op de manier zoals dat nu gebeurt althans, 'zat' te raken.

- Acceptatie door kinderen en ouders is misschien wel het belangrijkste punt hier. Waarbij je absoluut te vervelende afname-ervaringen wilt voorkomen.
 GGD Rotterdam-Rijnmond geeft aan dat het wel pijnlijk kan zijn. Er wordt aangegeven dat angst van tevoren door ouders ingegeven kan worden die vaak bij voorbaat weigeren. Dit blijkt ook uit vraag GGD Gelderland Zuid (moeders, mogelijk traumatiserende afname) en mogelijk waren reacties eerdere GGD-en hierop gestoeld.

5.1.2e : lijkt me prima hier met 5.1.2e en evt. de GGD-en (tips, ervaringen waarin feitelijk naso/orofarynx lukt), 5.1.2e (correcte afname speeksel) naar te kijken

5.1.2e wil jij inderdaad aansluiten (ook zicht hebbende op eerdere berichten andere GGD-en)

Groet, 5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Sent: vrijdag 5 februari 2021 10:42

To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.5 <5.1.5@rivm.nl>; 5.1.5 <5.1.5@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Subject: RE: Eerste terugkoppeling 'Gebruikerservaring Testen bij Kinderen'

Goed plan 5.1.2e ik heb het er ook al even kort met 5.1.2e over gehad. Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Datum: 5 februari 2021 om 10:07:11 CET

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.5 <5.1.5@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Onderwerp: RE: Eerste terugkoppeling 'Gebruikerservaring Testen bij Kinderen'

Ha 5.1.2e en collega's,

Mooi overzicht.

Ik denk dat dit een kwestie gaat zijn van communicatie en het aanbieden en mogelijk maken van de juiste info en test.

Lijkt mij een goed plan om hierover een twee ledig communicatieplan te maken: voor professionals van GGD en voor publiek.

Lijkt mij zinnig om hierover en te overleggen met 5.1.2e van COM.

@ 5.1.2e zullen wij dat samen oppakken?

@ 5.1.2e wil jij daar ook bij aansluiten? Of een RAC?

Dan plan ik wat in.

Groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Sent: donderdag 4 februari 2021 23:02

To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.5 <5.1.5@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>;
5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>;
<5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Subject: RE: Eerste terugkoppeling 'Gebruikerservaring Testen bij Kinderen'

Mooi.

Realiseer wel dat wij met validatie speeksel en afnamesystemen (inclusief kwaliteitsronddending voor laboratoria) voor jonge kinderen begonnen zijn omdat er negatieve ervaringen waren met nasofarynx en orofarynx wattenstok bij kinderen en GGD om alternatief monster heeft verzocht. Met deze ronde lijkt dit verdampt te zijn. Waar zijn de GGDen die bezwaren hebben/hadden en verzocht hebben om alternatief? Herhaald en vaak in RT op tafel gebracht. Wat zijn hun ervaringen met kinderen? Daarnaast, het komt nu over dat speeksel moet. Dat is niet zo, het is slechts een alternatief als het niet op de optimale manier kan/lukt. Midturbinate neus gecombineerd met orofarynx is second best en mogelijk meer acceptabel dan nasofarynx gecombineerd met orofarynx. Nasofarynx of midturbinate neus alleen is weer minder sensitief dan bovenstaande. En sensitiever dan speeksel. Kortom, als een duidelijke instructie en filmpje GGDen, GGD medewerkers, ouders en kinderen die bezwaren hebben tegen combi nasofarynx en orofarynx bemonsteren over de streep kunnen trekken, alleen maar prima.

Deze week o.a. GGD Gelderland Zuid:

Eind oktober hebben wij kort contact gehad over alternatieve testafnamen voor de diepe keelwat en nasopharynx. Ik vroeg me af of hier al nieuwe inzichten op zijn.

De basis voor deze vraag ligt in bij de herhaalde vragen via ons callcenter van moeders die een alternatieve test eisen vanwege het mogelijk traumatiserend effect van de huidige PCR afname.

Is dit te adresseren met voorlichting en positieve ervaring delen?

Zie ook bijgevoegde meta-analyses over typen monsters en gevoeligheid. Dat is één deel van het verhaal. Acceptatie door kinderen en ouders is de andere kant. Een genuanceerd aanbod van optimaal en hebben van alternatief past mi daarin zodat van zoveel als mogelijk kinderen waarbij dat nodig is monsters afgenomen kunnen worden.

Met vriendelijke groeten,

/orofarynxuitstrijken met goede communicatie en zonder weigering bij voorbaat vaak snel en zonder veel moeite afgenomen kunnen worden.

Bij speekselmonsters lijken vooral uitdagingen rondom afname een rol te spelen.

Wellicht kan een instructievideo testen bij kinderen (zowel voor communicatie richting kinderen als goede afname) nog interessant zijn? (1 GGD heeft dat interessant genoeg al geprobeerd, video zouden we natuurlijk vriendelijk kunnen vragen)

Wordt vervolgd!

Groet, 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

National Institute for Public Health and the Environment (RIVM)
Centre for Infectious Disease Control
Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
3720 BA Bilthoven, The Netherlands
Telephone: +31 (0) 5.1.2e
Mobile: +31 5.1.2e
E-mail: 5.1.2e @rivm.nl

National Institute for Public Health
and the Environment
Ministry of Health, Welfare and Sport

www.rivm.nl

From: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Sent: dinsdag 12 januari 2021 16:43

To: 5.1 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.5 <5.1.5@rivm.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>

Subject: RE: Aanpassingen tekst 'Sabbelwat' op webpagina Testen

Dag allen,

Hartelijke groeten,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Infectieziekten

GGD Amsterdam

T

5.1.2e @ggd.amsterdam.nl

Nieuwe Achtergracht 100, 1018 WT Amsterdam
ggd.amsterdam.nl

Van: 5.1.5 <5.1.5@rivm.nl>

Verzonden: dinsdag 12 januari 2021 15:35

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.5 <5.1.5@rivm.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1 <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Onderwerp: RE: Aanpassingen tekst 'Sabbelwat' op webpagina Testen

Beste 5.1.2e

Ik stuur je suggestie voor de wijziging op de website door.

Wat betreft het onderzoeken van de speekselwabs heb ik contact gehad met 5.1.2e. Hij gaf aan dat de lijst, zoals bij de richtlijnen staat, actueel is <https://lci.rivm.nl/covid-19/bijlage/aanvullend>.

Probleem is momenteel dat de labs geen speekselwabs aangeleverd krijgen, omdat GGD'en deze niet afnemen. Als jullie dit wel willen gaan doen is het advies om hierover contact te leggen met een lab die dit wel kan. Met dit lab kan afgesproken worden hoeveel speeksel voor onderzoek nodig is. Dit hoeft niet altijd 2 ml te zijn, zoals nu in de richtlijn staat.

Als minder speeksel nodig is, is de afname ook gemakkelijker. Er zijn GGD'en die in specifieke situaties een apart route voor kinderen afspreken. Of in bijzondere situaties zoals een school. Mogelijk kunnen jullie met deze informatie toch overwegen om speekselafname mogelijk te maken. Voor meer informatie over de speekselwab kan contact opgenomen worden met 5.1.2e.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Landelijke coördinatie Infectieziektebestrijding (LCI)
RIVM - Centrum Infectieziektebestijding
www.lci.rivm.nl

5.1.2e

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

From: 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>
Sent: dinsdag 12 januari 2021 14:02
To: 5.1.5 <5.1.5@rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@ggd.amsterdam.nl>
Subject: RE: Aanpassingen tekst 'Sabbelwat' op webpagina Testen

Dag 5.1.2e

Dank voor de snelle reactie! Klopt inderdaad dat er aangegeven wordt dat het in bepaalde situaties kan maar dit dekt denk ik niet de weinige situaties dat dit daadwerkelijk toegepast wordt.

Een suggestie vanuit GGD Amsterdam zou zijn: In **uitzonderlijke** situaties.

Daarnaast zouden wij heel graag in contact komen met de GGD-en/labs die de sabbeltest nu af en toe wel gebruiken. Wij hadden weinig succes met een belronde langs de velden. Zouden jullie met ons kunnen delen welke ggd-en en/of labs dit nu wel toepassen?

Ik hoor het graag.

Hartelijke groet,

5.1.2e
 5.1.2e
 Infectieziekten
 Algemene Infectieziekten

GGD Amsterdam

T 5.1.2e
 5.1.2e @ggd.amsterdam.nl

Van: 5.1.5 [5.1.5@rivm.nl]
Verzonden: dinsdag 12 januari 2021 13:32

Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e; 5.1.2e; 5.1. 5.1.2e; 5.1.2e
Onderwerp: RE: Aanpassingen tekst 'Sabbelwat' op webpagina Testen

Beste 5.1.2e

De tekst waar je naar verwijst is recent zo toegevoegd, omdat het af en toe wel voorkomt dat de 'sabbelwat' gebruikt wordt. Bijvoorbeeld in kleinschalige situaties of bij onderzoeken. Hierbij is juist aangegeven dat alleen in **bepaalde** situaties de 'sabbelwat' gebruikt wordt.

Erboven staat duidelijk dat meestal de keel-neusswab gebruikt wordt in de teststraat. Dus wij hoopten dat dit voldoende duidelijk zou zijn. Maar als je een suggestie hebt om dit beter te formuleren, horen we het graag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Landelijke coördinatie Infectieziektebestrijding (LCI)
RIVM - Centrum Infectieziektebestrijding
www.lci.rivm.nl

5.1.2e

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

From: 5.1.2e <5.1.2e @ggd.amsterdam.nl>
Sent: dinsdag 12 januari 2021 10:52
To: 5.1.5 <5.1.5 @rivm.nl>
Cc: 5.1.2e <5.1.2e @ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @ggd.amsterdam.nl>; 5.1 5.1.2e <5.1.2e @ggd.amsterdam.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @ggd.amsterdam.nl>

Subject: Aanpassingen tekst 'Sabbelwat' op webpagina Testen

Beste collega's,

Nav het aangepaste laagdrempelige testbeleid voor kinderen zijn we bij GGD Amsterdam gaan kijken naar mogelijkheden voor gebruik van speekseltest voor kinderen. Onze arts-microbioloog heeft hiervoor een ronde langs de velden gedaan en kwam erachter dat er maar 1 lab is die de sabbelwat heeft gevalideerd maar deze in de praktijk eigenlijk niet gebruikt vanwege de noodzaak om extreem lang te sabbelen, lage sensitiviteit t.o.v. nasofarynx afname, en ingewikkelde analyse methode. Ook bij de RAC-ers is geïnventariseerd welke GGD-en hier gebruik van maken en die zijn er eigenlijk niet.

Op de pagina <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/testen> wordt nu aangegeven dat in bepaalde situaties de 'sabbelwat' gebruikt kan worden echter is dit in de praktijk dus niet het geval. Dit zorgt voor discussie met ouders aan de telefoon omdat het beeld ontstaat dat het een alternatief is voor nasopharynx afname. Aangezien GGD-en de sabbelwat op dit moment niet gebruiken willen we vragen om de tekst aan te passen op de 'testen' pagina?

Bij GGD Amsterdam zijn we nu wel gestart met de validatie maar nav ervaringen in het land zijn er bedenkingen of deze methode geschikt is voor kinderen die in de teststraat komen.

We horen het graag.

Hartelijke groet,

5.1.2e
5.1.2e
Infectieziekten
Algemene Infectieziekten

GGD Amsterdam

T
5.1.2e
5.1.2e [@ggd.amsterdam.nl](mailto:5.1.2e@ggd.amsterdam.nl)

Nieuwe Achtergracht 100, 1018 WT Amsterdam
ggd.amsterdam.nl

Werkdagen: 5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*